

IX. INFORMATIKA

Az Informatikai Osztály a könyvtári informatikai rendszer jelentős fejlesztését végezte el 2012-ben, ami a három fős osztály számára folyamatos leterhelést jelentett. Az év első felében korszerűbb levelező rendszerre tértünk át, az MTA „Infrastruktúra-pályázat 2012” pályázaton nyert összegből az IT infrastruktúrát és az olvasói gépparkot korszerűsítettük, az emeleti közös terekben hálózati nyomtatást alakítottunk ki, több olyan fejlesztést koordináltunk, mely a szolgáltatás bővülését eredményezte.

Az Osztálynak folyamatosan biztosítani kell a munkatársak feladatvégzéséhez, valamint a könyvtári szolgáltatásokhoz szükséges informatikai háttérrel, a teljes hálózat biztonságos üzemeltetését, a működés rendszeres ellenőrzését. Karbantartási, hibaelhárítási feladatok és telefonos segítségnyújtás a napi feladataink közé tartozott, az olvasói térben az alkalmazások rendszeres ütemezett frissítését végeztük, biztosítottuk a könyvtári rendezvényekhez szükséges informatikai háttérrel, több szereplős videokonferencia esetén a helyszíni foglalását.

A korábbi levelező rendszert az ingyenes Zimbra levelezőre cseréltük, a gondos előkészítésnek (új fiókok kialakítása, régi fiókok lezárása, szükség szerinti átirányítása) köszönhetően kisebb zökkenőkkel sikerült átállni. A szerver az MTA szerverparkjában van, az üzemeltetést mi végezzük. A levelezés a webes felületen történik, a fiókok korlátozott mérete miatt rendszeres archiválásra a szintén ingyenes MailStore programot javasoltuk, amit később a távoli, automatikus archiválás és a hálózati elérés miatt a fizetőssel váltanánk ki.

Az év folyamán a könyvtári programok újabb verzióira tértünk át, ami új szerverek beüzemelésével együtt zajlott. Az új verziókra való áttéréssel kapcsolatos rendszeradminisztrátori feladatok, majd az új kliensek telepítése mind többletmunkát jelentett az osztályon. Új feladatként jelentkezett az osztály számára a könyvtári rendszerhez hasonló kliens alapú ügyviteli programok bevezetése a Gazdasági osztályon, ehhez szerver üzembeállítását, a távoli elérés konfigurálását, és a kliensek telepítését végeztük el, valamint a korábbi rendszerből az adatok átadását a Kincstár részére. A beléptető rendszer cseréje és az Akadémiai kártya bevezetése koordinációs feladatain kívül informatikai munkát is jelentett, meg kellett oldani a könyvtári rendszer és a zárt beléptető rendszer közötti adatátadást.

A használók, és a munkatársak számára is több kényelmi szolgáltatást meg tudtunk valósítani. A megfelelő egyeztetések után módosítottuk a könyvtári rendszerek konfigurációs

paramétereit: pdf fájlként érkező folyóiratfüzetek bibliográfiai rekordhoz csatolása az ADAM modul használatával; megszűnt folyóiratok jelölése a visszakeresés és listázás érdekében; az SFX linkfeloldóban az UStat felhőszolgáltatásként működő moduljának indítása; törökbálinti raktárban lévő dokumentumok jelölése az OPAC-ban; olvasói azonosító automatikus kiosztása beiratkozásnál; segédkönyvtári példányok státusának cseréje; helyben használt dokumentumok regisztrációja. Ezzel a kölcsönzésen kívül a helybeli használatot is mérni tudjuk (3 hónap alatt 1.445 alkalommal 1.100 művet kértek); a beérkezett, de teljesen még fel nem dolgozott dokumentumok megjelenítése az OPAC-ban.

Az MTA „Infrastruktúra-pályázat 2012” pályázati keretből elvégzett fejlesztések sok munkát jelentettek az osztály munkatársai számára. Az olvasói térben a munkaállomásokat NComputing vékonykliensekre cseréltük, ezzel egy időben a Windows 7 operációs rendszere váltottunk. A felszabadult gépekből a munkatársak számára nyertünk számítógépeket, az átalakítás eredményeképpen az olvasók számára kellemesebb kutató munka végzésére alkalmas tér jött létre a zaj minimálisra csökkenésének köszönhetően. A munkaállomások menedzselése a szerveren történik, kiszolgáló szerverként a könyvtárban rendelkezésre álló szervert használtuk. A könyvtári szolgáltatásokhoz használt szerverek bővítésére, cseréjére, további tárhely, mentési szalagos egység beszerzésére is lehetőség nyílt. Ezek a bővítések lehetővé tették további virtuális szerverek kialakítását, a digitális gyűjtemények elhelyezésére nagyobb tárhely kijelölését. A levelezés és a könyvtárban keletkező dokumentumok rendszeres mentéséhez, archiválásához is tudtunk tárhelyet rendelkezésre bocsátani, ezzel a tervezett mentési rendet érvénybe léptettük. A munkatársi nyomtatás gazdaságosabbá tétele érdekében meglévő másolót nyomtató és szkennert modullal bővítettük könyvtári keret bevonásával, a fotónyomtatási kérések teljesítése érdekében jó minőségű tintasugaras fotónyomtatót szereztünk be. A könyvtári hálózat korszerűsítése is lehetővé vált a pályázati forrásból, az összes régi nem menedzselhető switch-et, a wifi hálózat központi vezérlését is cserélni tudtuk. A könyvtári szolgáltatások fejlesztése keretében a könyvtárban elérhető források korszerű, „felfedező” kereshetőségét a Metalib metakereső upgrade-del biztosítottuk, a Primo Central Index-ben a könyvtári saját előfizetéseken túl három és fél billió oldal válik számunkra is kereshetővé (könyvek, folyóiratok, ingyenes tartalmak is), az alkalmazás indítása 2013 első negyedévében várható. A könyvtári szolgáltatások egységesítését szolgálja a gépi kölcsönzés indítása a Keleti Gyűjteményben, az ehhez szükséges eszközök beszerzését részben pályázati (vonalkód olvasó), részben könyvtári (bizonylat nyomtató) forrásból tudtuk megvalósítani, a könyvtári rendszerben a szükséges konfigurációs módosításokat tesztelésre elvégeztük. Előkészítettük a könyvtári rendszer használatát a törökbálinti raktárban is, ehhez

vonalkód olvasót, számítógépet és NIIF-től internet csatlakozást rendeltünk, beüzemelés a 2013. év elején várható. A könyvtári szolgáltatások használata jelentős részben távolról történik, ezért fontos a dokumentumok digitalizálása, e feladathoz a pályázati forrásból mikrofilm- és könyvszkennert szereztünk be.

A Videokonferencia-teremben a régi berendezést felváltotta a Huawei Telepresence rendszer, melynek könyvtárba helyezéséről az MTA elnökség döntött. Az osztály munkatársai a régi eszközök leszerelésében és az új rendszer telepítésével kapcsolatos koordinációs munkában vettek részt. A telepítés után a Huawei cég oktatást tartott, azt követően a NIIF szakemberei konfigurálták a hazai video-rendszerbe illesztés követelményeinek megfelelően.

Az év folyamán az elavult IT eszközök selejtezése a megszokott módon zajlott.

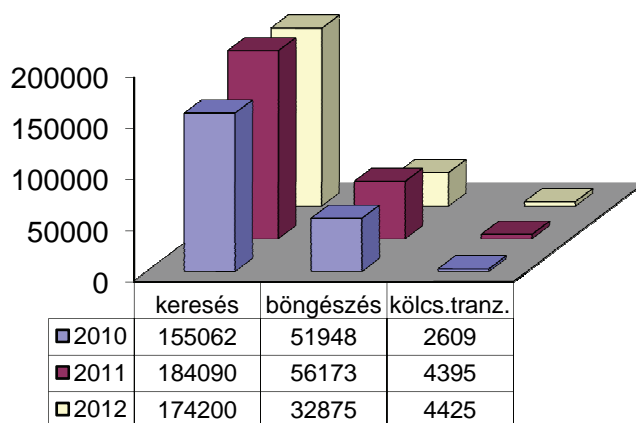
Az Osztály munkatársai továbbképzéseken, konferenciákon vettek részt (Networkshop, Linux konferencia, MKE Vándorgyűlés, IGeLU konferencia).

A bolgár akadémiai könyvtárral sok éve fennálló keretegyezmény keretében 2012-ben a könyvtár két munkatársa (Kapus Erika és Naszádos Edit) járt Szófiában és tanulmányozta a Bolgár Akadémiai Könyvtár és a NALIS együttműködését. A Bolgár Akadémiai Könyvtár munkatársa Stefka Hrusanova érkezett a Könyvtárunkba egy hét tanulmányútra, az Osztály munkatársa fogadta, a programja szerinti témákban konzultáltak.

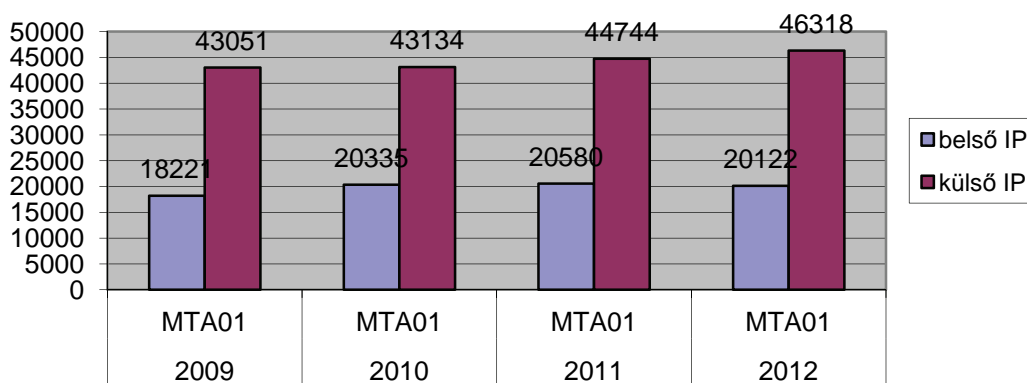
Használati statisztika

A 2011-es évi katalógushasználathoz képest 2012-ben csökkent a katalógus használata, a keresési technikát tekintve továbbra is a témára, címre vagy szerzőre keresés messze meghaladja a betűrendes listában való lapozgatást. Az olvasójeggyel rendelkező látogatóink még mindig nem barátkoztak meg azzal a lehetőséggel, hogy online módon tudnak lefoglalást kérni, és a kölcsönzéseiket hosszabbítani, bár nagyon kis mértékben emelkedett a tavalyi évhez képest (ezek a tranzakciók az ábrán 'kölcs.tranz.' megjelöléssel jelennek meg).

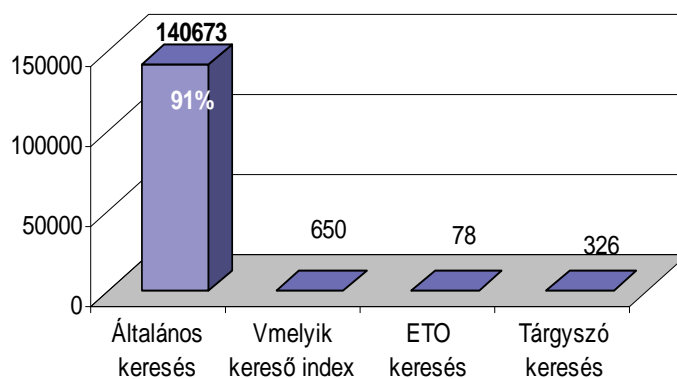
Használat típusa MTA01

Web OPAC használat MTA01

Keresés 2012

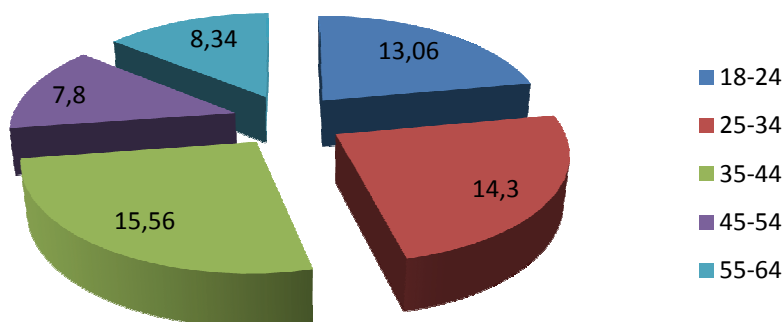
A keresések 91%-ában az általános, vagyis az egyablakos keresést használják, a böngészésnél pedig 53%-ban a cím listában, 27%-ban a szerzői betűrendben keresnek. Az ETO és tárgyszavas keresés minimális, gyakorlatilag nem mérhető.

A 2009-2012 évekre vonatkozóan az MTA01 adatbázis könyvtáron belüli és távoli (könyvtári IP tartományon kívüli) *Web OPAC használatot* elemezve jól látható, hogy folyamatosan a távoli elérés több mint kétszerese a könyvtáron belüli használatnak, és 2012-ben tovább emelkedett (az előző évihez képest ismét 4%-kal).

A látogatóink több mint fele visszatérő látogató, 73%-ban a honlapról érkeztek és a katalógus oldalán töltött átlagos időtartam 33 perc. Még nem nagy számban, de már mobil eszközön is keresnek a katalógusban (iPad, iPhone, stb. eszközökön).

Facebook oldalunk is él, az Olvasószolgálat ezen a csatornán is folyamatosan közlést tesz információkat: Agora programokat, újdonságokat, érdekességeket. Akik látogattak az oldalunkat, azok közül 61,8% nő, korcsoport szerinti megoszlásuk néhány korcsoportot kiemelve az alábbi ábrán látszik.

Facebook oldalunk látogatottsága

Érdeemes foglalkozni a Facebook oldalunk statisztikájával, ami nem látogatottsági statisztika, de megtudhatjuk belőle, hányan látták a kitett linkeket a Facebookon belül, hányan kattintottak rá. Olyan felhívásokat, tartalmakat érdemes feltenni, melyek leginkább ezt a 18-44 éves korosztályt érdeklik, és ők tovább is fogják adni.